

EIDSBERG KOMMUNE
Sentraladministrasjonen

Det kongelige kommunal og- og regionaldepartement
Postboks 8112 Dep.

0032 OSLO

Deres ref	L.nr.	Arkivsaknr	Arkivkode	Avd/Seksj/Saksb	Dato
	009364/06	06/00891	024	SA/SA/ERR	04.10.06

**HØRING - NOU 2006:7 - DET LOKALE FOLKESTYRE I ENDRING -
DELTAKELSE OG ENGASJEMENT I LOKALPOLITIKKEN**

Vedlagt oversendes Eidsberg kommunes høringsuttalelse til ovennevnte utgreiing.

Med hilsen

Erland K Reymert
Rådgiver

Vedlegg: Særutskrift fra Eidsberg kommunestyre sak 69/06.

POSTADRESSE
Ordfører Voldensvei
1850 Mysen

KONTORADRESSE
Ordfører Voldensvei
1850 Mysen

SENTRALBORD: 69 70 20 00
BANKKONTO: 1020.07.00029

Eidsberg kommune
Kommunestyret

SÆRUTSKRIFT

Saknr.	Politisk behandling	Møtedato
90/06	Formannskapet	18.09.06
12/06	Ungdomsrådet	26.09.06
16/06	Eldrerådet	26.09.06
69/06	Kommunestyret	28.09.06

Arkivkode:024

Arkivsaknr.:06/891

L.nr.: 9354/06

Saksb.: JHT

SAK 69/06

HØRING - NOU 2006:7 - DET LOKALE FOLKESTYRE I ENDRING - DELTAKELSE OG ENGASJEMENT I LOKALPOLITIKKEN

KOMMUNESTYRETS VEDTAK:

Eidsberg kommune avgir følgende høringsuttalelse:

Kunnskap om lokaldemokratiet

- Eidsberg kommune mener det er viktig at kommunene sikres kunnskap gjennom forskning når det gjelder lokaldemokratiutvikling i den kommunale hverdag, gjennom tilgang til informasjon via en "kommunedatabase". Ansvar for en slik forskning må imidlertid finansieres sentralt og utarbeides av frittstående forskningsinstitusjoner sammen med kommunene som en viktig premissleverandør.

Valgavvikling

- Eidsberg kommune er enig i at det å stemme blankt også er en politisk ytring som det må gjøres mer for å få fram betydningen av.
- Eidsberg kommune mener det er viktig at tilgjengeligheten til å stemme gjøres enklest mulig og at denne er tilrettelagt for alle grupper. Valglokalene bør også ha åpent på søndager.
- Eidsberg kommune støtter flertallsforslaget som vil holde på gjeldende stemmerettsalder og at denne må følge myndighetsalderen.
- Eidsberg kommune støtter kommisjonens flertall som ønsker at dagens valg ordning med felles valgdag for kommune- og fylkestingsvalg blir videreført. Det er nettopp lokale politiske saker som må stå i fokus for et kommunevalg, ikke rikspolitiske skillelinjer.

- Om det er mulig praktisk, sikkerhetsmessig og at ingen grupper ekskluderes bør elektroniske valgordninger etter Eidsberg kommunes mening utvikles og innføres. Dette kan være virkemiddel i arbeidet med å bedre valgoppslutningen ved lokalvalgene.

Parti, rekruttering og representativitet

- Eidsberg kommune mener i motsetning til kommisjonens flertall ikke at arbeidet i de politiske partier på lokalplanet med å rekruttere medlemmer til de ulike parti, er viktigst.
- Det viktigste blir å legge til rette for at det å være lokalpolitiker blir mer spennende og interessant. Økte økonomiske ressurser bevilget fra sentralt hold ved å øke stemmestøtten til partier og lister ses derfor ikke på som et egnet virkemiddel i arbeidet med å øke rekrutteringen til kommunepolitikken. Det samme gjelder kommisjonens forslag om å få fram konkret kunnskap, tiltak og virkemiddel som kan motvirke fallende medlemstall i de ulike politiske parti.
- Eidsberg kommune støtter flertallet i kommisjonen om at en liste som godkjennes i et valgår skal kunne videreføres også ved påfølgende valg. Videre støttes også et mindretallsforslag om at kravet til underskrifter for å kunne stille liste ved lokalvalg blir redusert fra 2 til 1 % av de stemmeberettigede.
- Eidsberg kommune støtter flertallet i kommisjonen i at kommunene skal ha stor frihet til selv å bestemme hvordan de ønsker å organisere seg.
- Eidsberg Kommune ser viktigheten av at det blir lagt til rette for at flest mulig, både praktisk og økonomisk, kan delta i det politiske virke.

Alternative deltakelseskanaler i lokaldemokratiet

- Rådgivende folkeavstemning. Rådgivende folkeavstemning bør kun brukes i de største politiske sakene slik det til nå har vært praktisert som for eksempel saker av konstitusjonell karakter, overordnede politiske spørsmål og i første rekke saker av nasjonal betydning. Eidsberg kommune går ikke inn for allmenn bruk av folkeavstemning som politisk virkemiddel. Politiske virkemidler må i størst mulig grad ansvarliggjøre politikere. Rådgivende folkeavstemning må brukes med størst mulig skjønnsomhet.
- Eidsberg kommune ser utfordringer i kommunene med å tilrettelegge og klargjør for innbyggerne hva som kan bli oppnådd med det lovfestede innbyggerinitiativet, hvilke typer saker initiativretten ikke gjelder for, og hvordan initiativ blir saksbehandlet.
- Eidsberg kommune støtter kommisjonens påpekning av de muligheter som ligger i å ta i bruk Internett som en demokratisk arena der lokalpolitiske diskusjoner og politiske ytringer kan synliggjøres.
- Eidsberg kommune støtter de hovedprinsippene kommisjonen mener bør legges til grunn for innbyggermedvirkning.

- Eidsberg kommune mener erfaringene med ungdomsråd varierer fra kommune til kommune, men å tilføre ungdomsrådene mer ressurser og formell myndighet synes positivt. Rådet bør være lovpålagt. Skolen bør i større grad tas i bruk som læringsarena for demokratiopplæring.
- Eidsberg kommune mener det er viktig at de formelle rammene rundt brukervedvirkningen er tydelige, slik at de folkevalgtes overordnede ansvar og autoritet ikke svekkes. Det er videre viktig å være klar på hva resultatene av ulike bruker medvirkningstiltak skal nyttes til og like viktig hva de ikke skal brukes til.
- Eidsberg kommune støtter lovpålagte ordninger som eldreråd og representasjonsordning for funksjonshemmede må bestå.

Kommunal organisering, selskapsdannelse og frivillige organisasjoner

- Eidsberg kommune støtter kommisjonens flertallsvurderinger og mener også at kommunene skal stå fritt i spørsmålet om kommunal organisering og at dette også omfatter ulike kommunale selskapsformer. Organisering av kommunene må bidra til at lokalpolitikken får økt status og gir muligheter til reel politisk ledelse.
- Eidsberg kommune ser i likhet med kommisjonens flertall positivt på en ordning med direktevalgt ordfører og at denne da samtidig bør få overført flere fullmakter.
- Eidsberg kommune støtter kommisjonens flertall og mener kommunene i større grad enn i dag skal stå for fordelingen av statlige midler til lokale organisasjoner.

Retts utskrift bekreftes.

Sendes til:

1. Kommunal- og regionaldepartementet

ADMINISTRASJONSSJEFENS FORSLAG TIL VEDTAK:

Saken legges frem for kommunestyret med slik

innstilling:

Eidsberg kommune avgir følgende høringsuttalelse:

Kunnskap om lokaldemokratiet

- Eidsberg kommune mener det er viktig at kommunene sikres kunnskap gjennom forskning når det gjelder lokaldemokratiutvikling i den kommunale hverdag, gjennom tilgang til informasjon via en "kommunedatabase". Ansvar for en slik forskning må imidlertid finansieres sentralt og utarbeides av frittstående

forskningsinstitusjoner sammen med kommunene som en viktig premissleverandør.

Valgavvikling

- Eidsberg kommune er enig i at det å stemme blankt også er en politisk ytring som det må gjøres mer for å få fram betydningen av.
- Eidsberg kommune mener det er viktig at tilgjengeligheten til å stemme gjøres enklest mulig og at denne er tilrettelagt for alle grupper. Valglokalene bør også ha åpent på søndager.
- Eidsberg kommune støtter flertallsforslaget som vil holde på gjeldende stemmerettsalder og at denne må følge myndighetsalderen.
- Eidsberg kommune støtter kommisjonens flertall som ønsker at dagens valg ordning med felles valgdag for kommune- og fylkestingsvalg blir videreført. Det er nettopp lokale politiske saker som må stå i fokus for et kommunevalg, ikke rikspolitiske skillelinjer.
- Om det er mulig praktisk, sikkerhetsmessig og at ingen grupper ekskluderes bør elektroniske valgordninger etter Eidsberg kommunes mening utvikles og innføres. Dette kan være virkemiddel i arbeidet med å bedre valgoppslutningen ved lokalvalgene.

Parti, rekruttering og representativitet

- Eidsberg kommune mener i motsetning til kommisjonens flertall ikke at arbeidet i de politiske partier på lokalplanet med å rekruttere medlemmer til de ulike parti, er viktigst.
- Det viktigste blir å legge til rette for at det å være lokalpolitiker blir mer spennende og interessant. Økte økonomiske ressurser bevilget fra sentralt hold ved å øke stemmestøtten til partier og lister ses derfor ikke på som et egnet virkemiddel i arbeidet med å øke rekrutteringen til kommunepolitikken. Det samme gjelder kommisjonens forslag om å få fram konkret kunnskap, tiltak og virkemiddel som kan motvirke fallende medlemstall i de ulike politiske parti.
- Eidsberg kommune støtter flertallet i kommisjonen om at en liste som godkjennes i et valgår skal kunne videreføres også ved påfølgende valg. Videre støttes også et mindretallsforslag om at kravet til underskrifter for å kunne stille liste ved lokalvalg blir redusert fra 2 til 1 % av de stemmeberettigede.
- Eidsberg kommune støtter flertallet i kommisjonen i at kommunene skal ha stor frihet til selv å bestemme hvordan de ønsker å organisere seg.
- Eidsberg Kommune ser viktigheten av at det blir lagt til rette for at flest mulig, både praktisk og økonomisk, kan delta i det politiske virke.

Alternative deltakelseskanaler i lokaldemokratiet

- Eidsberg kommune støtter kommisjonens flertallsvurderinger i å videreføre eksisterende ordninger med rådgivende folkeavstemning.

- Eidsberg kommune ser utfordringer i kommunene med å tilrettelegge og klargjør for innbyggerne hva som kan bli oppnådd med det lovfestede innbyggerinitiativet, hvilke typer saker initiativretten ikke gjelder for, og hvordan initiativ blir saksbehandlet.
- Eidsberg kommune støtter kommisjonens påpekning av de muligheter som ligger i å ta i bruk Internett som en demokratisk arena der lokalpolitiske diskusjoner og politiske ytringer kan synliggjøres.
- Eidsberg kommune støtter de hovedprinsippene kommisjonen mener bør legges til grunn for innbyggermedvirkning.
- Eidsberg kommune mener erfaringene med ungdomsråd varierer fra kommune til kommune, men å tilføre ungdomsrådene mer ressurser og formell myndighet synes positivt.
Skolen bør i større grad tas i bruk som læringsarena for demokratiopplæring.
- Eidsberg kommune mener det er viktig at de formelle rammene rundt brukermedvirkningen er tydelige, slik at de folkevalgte overordnede ansvar og autoritet ikke svekkes. Det er videre viktig å være klar på hva resultatene av ulike bruker medvirkningstiltak skal nyttes til og like viktig hva de ikke skal brukes til.
- Eidsberg kommune støtter kommisjonens flertall om at lovpålagte ordninger som eldrerådet og representasjonsordning for funksjonshemmede oppheves, fordi dette gir enkelte brukergrupper en eksklusiv ordning sammenlignet med andre grupper.

Kommunal organisering, selskapsdannelse og frivillige organisasjoner

- Eidsberg kommune støtter kommisjonens flertallsvurderinger og mener også at kommunene skal stå fritt i spørsmålet om kommunal organisering og at dette også omfatter ulike kommunale selskapsformer. Organisering av kommunene må bidra til at lokalpolitikken får økt status og gir muligheter til reel politisk ledelse.
- Eidsberg kommune ser i likhet med kommisjonens flertall positivt på en ordning med direktevalgt ordfører og at denne da samtidig bør få overført flere fullmakter.
- Eidsberg kommune støtter kommisjonens flertall og mener kommunene i større grad enn i dag skal stå for fordelingen av statlige midler til lokale organisasjoner.

Kommunestyrets behandling:

Kari-Mette Fjell (SV) fremmet følgende forslag til endringer og tillegg:

Valgavvikling

3. strekpunkt:

Eidsberg kommune støtter mindretallet som går inn for at stemmerettsalderen settes til 16 år.

Kommunal organisering, selskapsdannelse og frivillige organisasjoner

1. strekpunkt:

Eidsberg kommune støtter mindretallet når det gjelder direktevalg på ordfører, og er enige i at ordningen ytterligere vil utydeliggjøre ansvarsforholdene i lokalpolitikken. Direkte ordførervalg fører til stort personfokus, maktkonsentrasjon og svekker det representative demokratiet og partiene i de lokale listenes rolle.

Nytt strekpunkt:

Som mindretallet vurderer vi den kommunale selskapsdanningen som problematisk sett i forhold til de demokratiske prosessene. Vi mener den økte bruken svekker den politiske styringen og kontrollen. Videre at det vil føre til økt fragmentering, utydeliggjøring av ansvar og unødvendig byråkratisering.

Johan Hovdedalen (SP) fremmet eldrerådets innstilling:

Administrasjonssjefens forslag vedtas med følgende tillegg/endringer:

1. Rådgivende folkeavstemning. Rådgivende folkeavstemning bør kun brukes i de største politiske sakene slik det til nå har vært praktisert som for eksempel saker av konstitusjonell karakter, overordnede politiske spørsmål og i første rekke saker av nasjonal betydning. Eidsberg kommune går ikke inn for allmenn bruk av folkeavstemning som politisk virkemiddel. Politiske virkemidler må i størst mulig grad ansvarliggjøre politikere. Rådgivende folkeavstemning må brukes med størst mulig skjønnsomhet.
2. Lovpålagte ordninger. Lovpålagte ordninger som eldreråd og representasjon for funksjonshemmede må bestå.
3. Ordførervalg. Eidsberg kommune støtter direkte valg av ordfører.
4. Stemmerettsalder. Stemmerettsalder og myndighetsalder må ikke endres nå.

Politisk – Administrative ansvarsforhold. Eidsberg kommune ser viktigheten av klare grenser mellom administrative og politiske områder.

Einar Antonsen (AP) fremmet følgende tilleggsforslag:Alternative deltakelseskanaler i lokaldemokratiet

Tillegg til strekpunkt 5:
Rådet bør være lovpålagt.

Cristian Bühler (Frp) fremmet følgende endringsforslag:Alternative deltakelseskanaler i lokaldemokratiet

1. strekpunkt:

Eidsberg kommune støtter kommisjonens mindretallsvurderinger til bindende folkeavstemning og initiativrett for innbyggerne. Dette for at innbyggerne skal kunne sette nye saker på dagsorden og å etterprøve politikerne i utforming av politikken.

Votering:

Det ble votert punktvis, avsnittsvis og alternativt.

Kunnskap om lokaldemokratiet

Strekpunktet ble enstemmig vedtatt.

Valgavvikling

Strekpunkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Strekpunkt 2 ble enstemmig vedtatt.

Det ble votert alternativt mellom formannskapets innstilling og Fjells forslag til endring av strekpunkt 3.

Formannskapets innstilling til strekpunkt 3 ble vedtatt med 31 mot 3 stemmer som ble avgitt for Fjells forslag.

Strekpunkt 4 ble enstemmig vedtatt.

Strekpunkt 5 ble vedtatt med 33 mot 1 stemme.

Parti, rekruttering og representativitet

Strekpunktene 1, 2, 3, 4 og 5 ble enstemmig vedtatt.

Alternative deltakelseskanaler i lokaldemokratiet

Det ble først votert over Bühlers forslag til nytt strekpunkt 1 som ble forkastet med 26 mot 8 stemmer.

Det ble votert alternativt mellom formannskapets innstilling og Hovdedalens forslag til endring av strekpunkt 1.

Hovdedalens forslag til endring av strekpunkt 1 ble vedtatt med 19 mot 15 stemmer som ble avgitt for formannskapets innstilling.

Strekpunkt 2 ble enstemmig vedtatt.

Strekpunkt 3 ble enstemmig vedtatt.

Strekpunkt 4 ble enstemmig vedtatt.

Strekpunkt 5 med Antonsens tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt.

Strekpunkt 6 ble enstemmig vedtatt.

Det ble votert alternativt mellom formannskapets innstilling og Hovdedalens forslag til endring av strekpunkt 7.

Hovdedalens forslag til endring av strekpunkt 7 ble vedtatt med 29 mot 5 stemmer som ble avgitt for formannskapets innstilling.

Kommunal organisering, selskapsdannelse og frivillige organisasjoner

Strekpunkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Det ble votert alternativt mellom formannskapets innstilling og Fjells forslag til endring av strekpunkt 2.

Formannskapets innstilling til strekpunkt 2 ble vedtatt med 29 mot 5 stemmer som ble avgitt for Fjells forslag.

Strekpunkt 3 ble enstemmig vedtatt.

Fjells forslag til nytt strekpunkt 4 ble forkastet med 27 mot 7 stemmer.

Det ble ikke votert over Hovededalens forslag punkt 3 og 4, samt siste avsnitt.

Kommunestyrets vedtak:

Kunnskap om lokaldemokratiet

Strekpunktet vedtas enstemmig.

Valgavvikling

Strekpunkt 1 vedtas enstemmig.

Strekpunkt 2 vedtas enstemmig.

Formannskapetets innstilling til strekpunkt 3 vedtas med 31 mot 3 stemmer som ble avgitt for Fjells forslag.

Strekpunkt 4 vedtas enstemmig.

Strekpunkt 5 vedtas med 33 mot 1 stemme.

Parti, rekruttering og representativitet

Strekpunktene 1, 2, 3, 4 og 5 vedtas enstemmig.

Alternative deltakelseskanaler i lokaldemokratiet

Strekpunkt 1 vedtas med 26 mot 8 stemmer som ble avgitt for Bühlers forslag.

Hoveddalens forslag til endring av strekpunkt 1 vedtas med 19 mot 15 stemmer som ble avgitt for formannskapetets innstilling.

Strekpunkt 2 vedtas enstemmig.

Strekpunkt 3 vedtas enstemmig.

Strekpunkt 4 vedtas enstemmig.

Strekpunkt 5 med Antonsens tilleggsforslag vedtas enstemmig.

Strekpunkt 6 vedtas enstemmig.

Hoveddalens forslag til endring av strekpunkt 7 vedtas med 29 mot 5 stemmer som ble avgitt for formannskapetets innstilling.

Kommunal organisering, selskapsdannelse og frivillige organisasjoner

Strekpunkt 1 vedtas enstemmig.

Formannskapetets innstilling til strekpunkt 2 vedtas med 29 mot 5 stemmer som ble avgitt for Fjells forslag.

Strekpunkt 3 vedtas enstemmig .

Fjells forslag til nytt strekpunkt 4 forkastes med 27 mot 7 stemmer. .

Ungdomsrådets behandling:

Ingen forslag.

Ungdomsrådets enstemmige innstilling i møte 26.09.06, sak 12/06:

Administrasjonssjefens forslag vedtas.

Eldrerådets behandling:

Eldrerådet fremmet følgende forslag:

Administrasjonssjefens forslag vedtas med følgende tillegg/endringer:

1. Rådgivende folkeavstemning. Rådgivende folkeavstemning bør kun brukes i de største politiske sakene slik det til nå har vært praktisert som for eksempel saker av konstitusjonell karakter, overordnede politiske spørsmål og i første rekke saker av nasjonal betydning. Eidsberg kommune går ikke inn for allmenn bruk av folkeavstemning som politisk virkemiddel. Politiske virkemidler må i størst mulig grad ansvarliggjøre politikere. Rådgivende folkeavstemning må brukes med størst mulig skjønnsomhet.

2. Lovpålagte ordninger. Lovpålagte ordninger som eldreråd og representasjon for funksjonshemmede må bestå.
3. Ordførervalg. Eidsberg kommune støtter direkte valg av ordfører.
4. Stemmerettsalder. Stemmerettsalder og myndighetsalder må ikke endres nå.

Politisk – Administrative ansvarsforhold. Eidsberg kommune ser viktigheten av klare grenser mellom administrative og politiske områder.

Eldrerådets enstemmige innstilling i møte 26.09.06, sak 16/06:
Eldrerådets forslag vedtas.

Formannskapetets behandling:
Ingen forslag.

Formannskapetets enstemmige innstilling i møte 18.09.06, sak 0090/06:
Administrasjonssjefens forslag vedtas.

SAKSOPPLYSNINGER:

Utrykt Vedlegg: NOU 2006:7. Om deltagelse og engasjement i lokalpolitikken. Denne kan også lastes ned fra Internett på følgende adresse:
http://odin.dep.no/krd/lokaldemokrati/krd/norsk/dok/andre_dok/nou/016001-020024/dok-bn.html

SAMMENDRAG:

Lokaldemokratikommisjonen ble opprettet i mars 2004. Kommisjonen har levert sin andre delutredning *NOU 2006:7 Det lokale folkestyret i endring? Om deltaking og engasjement i lokalpolitikken*.

Utredningen omhandler situasjonen for lokaldemokratiet. Kommisjonen har gjort analyser av og vurdert ulike sider ved lokaldemokratiets vilkår og utvikling.

I kommisjonens utredning presenteres vurderinger og konklusjoner konsentrert omkring spørsmål om situasjonen for det representative lokaldemokratiet, spørsmålet om hvilken rolle alternative deltakelseskanaler kan og bør spille i lokaldemokratiet, spørsmål knyttet kommunal organisering, selskapsdannelse og frivillige organisasjoner.

Innstillingen fra administrasjonssjefen til høringsuttalelser begrenser seg i all vesentlighet til kommisjonens hovedkonklusjoner om forslag og tiltak knyttet til disse tre spørsmålstillingen.

Utredningen er på høring med frist 1. oktober 2006, og vil munne ut i en stortingsmelding våren 2007.

UTREDNING:

1. Innledning

Lokaldemokratikommisjonen ble opprettet i mars 2004. Kommisjonen har levert sin andre delutredning *NOU 2006:7 Det lokale folkestyret i endring? Om deltaking og engasjement i lokalpolitikken*.

Utredningen omhandler situasjonen for lokaldemokratiet. Kommisjonen har gjort analyser av og vurdert ulike sider ved lokaldemokratiets vilkår og utvikling.

Sentrale tema i kommisjonens analyser er :

- Valgdeltagelse ved lokalvalg. Kommisjonen omtaler den fallende valgdeltagelsen ved lokalvalg og vurderer hva denne utviklingen betyr for lokaldemokratiet.
- Ulike tiltak for å få opp valgdeltagelsen ved lokalvalg.
- Situasjonen for de politiske partiene i lokalpolitikken.
- Rekruttering og representativitet i lokalpolitikken.
- Ulike deltagelsesformer utenom det representative lokaldemokratiet.
- Kommunal organisering og lokaldemokratiet.
- Frivillige organisasjoner og lokaldemokratiet.

På bakgrunn av analysene rundt situasjonen kommer kommisjonen med anbefalinger og forslag til tiltak som kan bidra til å styrke lokaldemokratiet. Kommisjonens vurderinger er for så vidt viktige og interessante, men det er kommunens konklusjoner og forslag som må sees på som mest sentralt å få fram, i denne høringsuttalelsen.

I kommisjonens utredning presenteres vurderinger og konklusjoner under tre hovedoverskrifter:

- Spørsmål om situasjonen for det representative lokaldemokratiet.
- Spørsmålet om hvilken rolle alternative deltakelseskanaler kan og bør spille i lokaldemokratiet.
- Spørsmål knyttet kommunal organisering, selskapsdannelse og frivillige organisasjoner.

Innstillingen fra administrasjonssjefen til høringsuttalelser begrenser seg i all vesentlighet til kommisjonens hovedkonklusjoner om forslag og tiltak knyttet til disse tre spørsmålstillingen.

Utredningen er på høring med frist 1. oktober 2006, og vil munne ut i en stortingsmelding våren 2007.

Kommisjonens medlemmer:

Ordfører Leif Johan Sevland, Stavanger (leder for komr
Kommunalråd Anne-Grete Strøm-Erichsen, Bergen
Ordfører Trude Brosvik, Gulen
Ordfører Kristin Marie Sørheim, Tingvoll
Organisasjonssjef Runolv Stegane, Sigdal
Kommunalråd Liv Røssland, Bergen
Førsteamanuensis Morten Øgård, Kristiansand
Forskar Trine Monica Myrvold, Oslo
Rektor Ivar Ramberg, Sandefjord
Kontorsjef Dag Hagen Berg, Hadsel
Styreløiar i KS Halvdan Skard, Bærum
Fylkespolitikar Anne Tingelstad Wøien, Gran
Rådgjevar Bjørg Wallevik, Kristiansand
Varaordfører Bjrg Tysdal Moe, Stavanger

I oktober 2005 gikk medlemmene Anne-Grete Strøm-Erichsen og Anne Tingelstad Wøien ut av kommisjonen og ble erstattet av fylkesråd Sonja Alice Steen, Sortland og nestleiar i KS Odd Arild Kvaløy, Stavanger.

2. Om situasjonen for det representative lokaldemokratiet

Valgdeltagelse

Kommisjonen har lagt stor vekt på å diskutere situasjonen og premissene for det representative lokaldemokratiet. Spesielt gjelder dette spørsmål om innbyggernes forhold til lokaldemokratiet, det sviktende fremmøtet ved lokalvalg og vilkårene for rekruttering til kommunestyret.

Kommisjonen mener det sviktende fremmøtet i lokalvalgene representerer en spesiell utfordring.

Kommisjonens forslag og konklusjoner :

Kunnskap om lokaldemokratiet

1. "Staten og kommunesektoren sørgjer for forskning som gir kunnskap om kva faktorar som påverkar innbyggjarane sin tillit til lokaldemokratiet. Kommisjonen ber om at det vert utgreidd om det kan bli etablert ein database for heile landet om innbyggjarane sitt syn på lokaldemokrati i eigen kommune."

Valgavvikling

2. "Kommisjonen meiner det er mogleg å gjere noko med dei administrative prosedyrane knytt til valavviklinga. Det ser mellom anna ut til at val på ein kviledag kan gje positiv effekt på frammøtet, og kommisjonen vil derfor oppfordre kommunane til å halde vallokala opne søndagen."

3. "Kommisjonen ser det også som vesentleg at det også vert informert om at veljarane har høve til å stemme blankt. Det å stemme blankt kan også vere ei medviten valhandling."

4. "Menneske med funksjonsnedsettingar utgjør ein høvesvis stor del av innbyggjarane og kommisjonen meiner det er eit demokratisk problem om det ikkje

vert tilrettelagt godt nok for denne gruppa. Kommisjonen meiner vallokala skal vere tilgjengelege for alle, og at alle skal ha same rett til å utøve stemmeretten.”

5. ”Kommisjonen vil understreke at det bør bli satsa sterkt på å utvikle elektroniske valløysningar som kan garantere tilfredstillande tryggleik for veljarane.”

6. ”Fleirtalet i kommisjonen går inn for at gjeldande ordning med felles valdag for kommunestyreval og fylkestingsval vert vidareført. Eit mindretal i kommisjonen (medlemane Sørheim, Røssland, Steen, Kvaløy og Skard) går inn for felles valdag for stortings-, fylkestings- og kommunestyreval.”

7. ”Fleirtalet i kommisjonen går inn for å halde på gjeldande stemmerettsalder. Fleirtalet legg avgjerande vekt på at stemmerettsalderen bør fylgje myndighetsalderen, som i dag er 18 år. Mindretallet (medlemane Stegane, Ramberg, Berg, Sevland og Tysdal Moe) går inn for at stemmerettsalderen bør bli sett til 16 år ved lokalval.

ADMINISTRASJONSSJEFENS MERKNADER:

At innbyggerne har tillit til politikere er en forutsetning for en god lokalsamfunnutvikling. Å få oversikt over og kunnskap om hvilke faktorer som påvirker innbyggernes tillit, er avgjørende for å videreutvikle lokaldemokratiet. Det er derfor viktig at kommunene sikres kunnskap skapt gjennom forskning på dette feltet til bruk i den kommunale hverdag gjennom tilgang til data via en ”kommunedatabase”. Ansvaret for en slik forskning må imidlertid finansieres sentralt og arbeides med av frittstående forskningsinstitusjoner. Kommunene må selvsagt være med på å legge premissene for hvilke problemstillinger som skal belyses.

Det å stemme blankt er også en politisk ytring som det kan gjøres mer for å få fram betydningen av.

Når det gjelder selve valgavviklingen er det vesentlig at tilgjengeligheten til å stemme gjøres enklest mulig og at denne er tilrettelagt for alle grupper.

Det er også et poeng at land som har valg på søndager har høyere oppslutning enn i de som kjører valg i ukedager. Dette er en ordning også flere norske kommuner burde innføre.

Forslag om at ungdom fra 16-år gis tilgang til å stemme bør sees i sammenheng med myndighetsalder. Om stemmerettsalderen skal senkes bør i så fall også myndighetsalderen senkes.

Det å ha en felles valdag stortings-, fylkestings- og kommunestyrevalg høres ut som ut som et lite hensiktsmessig forslag. Det er nettopp lokale politiske saker som må stå i fokus for et kommunevalg og de ulike partiers løsninger på lokale utfordringer det skal stemmes over. Ved å ha stortings og kommunevalg sammen vil det være store sjanser for at rikspolitiske saker overskygger de lokale.

Om det er mulig praktisk, sikkerhetsmessig og at ingen grupper ekskluderes bør elektroniske valgordninger utvikles og innføres. Dette kan være et sterkt virkemiddel i arbeidet med å bedre valgopplutningen.

Parti, rekruttering og representativitet

Kommisjonen påpeker at partiene har vært og er fremdeles en av de viktigste aktørene i lokaldemokratiet. Det er disse som sørger for rekrutteringen til folkevalgte organ og har som en sentral oppgave å være bindeledd mellom innbyggerne og det politiske systemet. Kommisjonens situasjonsrapport viser derimot at partiene i praksis på mange vis sliter på lokalplanet. Dette kommer til uttrykk gjennom stadig lavere medlemstall, færre aktive og stor arbeidsbyrde på de som er igjen. Dette representerer en utfordring for partiene som organisasjoner, for rekrutteringen til lokalpolitikken og for representativiteten i folkevalgte organ. Det er et ideal om at alle grupper skal være representert i folkevalgte organ. I praksis er situasjonen at kommune- og bystyrer ikke er sosialt representative. Den typiske representant er mann, i 40-50 årene, har høy inntekt og bedre utdanning enn gjennomsnittet.

Kommisjonens forslag og konklusjoner :

8. " Kommisjonen vil utfordre dei politiske partia til å ta eit endå større ansvar for å engasjere innbyggjarane i partiarbeid. Større økonomiske ressursar for å fremje det lokalpolitiske arbeidet er eit nødvendig verkemiddel, til dømes gjennom auka stemmestøtte til lokale lister og politiske parti.

Et mindretall (medlemmene Kvaløy og Sørheim foreslår at:

"Det vert innført skattefrådrag for medlemskontingent i politiske parti, slik det t.d. er for fagforeiningskontingent. "

Et annet mindretal (Berg og Ramberg) ønsker at:

"Regjeringa vert oppfordra til å setje ned ei arbeidsgruppe som skal foreslå tiltak som kan motverke fallande medlemstal i politiske parti."

9."Dei gjeldande reglane for å stille liste vert vidareførde, men med den endring at dersom ei liste som ikkje er knytt til eit registrert parti vert representert i kommunestyret fell krava om underskrifter bort ved neste val. Ei lokal liste som har vore representert vil dermed kunne stille til val ved neste val ut frå dei same reglane som gjeld for dei registrerte politiske partia i kommunen."

Et mindretall (medlemmene Berg, Brosvik, Stegane, Sørheim og Øgård) støtter et mer aktivt forslag:

" Kravet til underskrifter for å kunne stille liste ved lokalval vert redusert frå 2 til 1 % av dei røysteføre."

10."Kommisjonen meiner at kommunestyra må ta ein grundig debatt om korleis lokaldemokratiet kan fungere på best mogleg måte i sin kommune, inkludert spørsmål om kva saker som skal delegerast til administrasjonen og korleis den politiske organiseringa best mogleg sikrar høg deltaking og høg representativitet.

11. "Kommisjonen meiner det er viktig at det vert lagt til rette, både praktisk og økonomisk, for at alle kan delta. Det er viktig at ordningane om honorar for

folkevalde verv ikkje ekskluderer til dømes trygdemottakarar, studentar og førtidspensjonistar frå å kunne takke ja til folkevalde verv.

ADMINISTRASJONSSJEFENS MERKNADER:

Det er viktigst å legge til rette for at det å være lokalpolitiker blir mer spennende og interessant. Det er nødvendig å høyne den anseelse og status det gir å være lokalpolitiker slik at flere ønsker å bruke tid å krefter på politisk arbeid. Økte økonomiske ressurser bevilget fra sentralt hold ved å øke stemmestøtten til partier og lister er ikke et egnet virkemiddel i arbeidet med å vitalisere kommunepolitikken. Det samme gjelder kommisjonens forslag om å få fram konkret kunnskap, tiltak og virkemiddel som kan motvirke fallende medlemstall i de ulike politiske parti.

Ressursene burde derfor heller settes inn på å hvordan en kan gjøre rollen som lokalpolitiker mer attraktiv og interessant. Dette vil være en mer fruktbar strategi enn å arbeide gjennom partiene. Politikerne i kommunene burde videre drøfte og få utredet hvordan den politiske organisering fungerer som arena for å drive politikk i. Videre å drøfte den politisk organisering sett i forhold til rekruttering og representativitet. Det politiske miljø burde videre aktivt og løpende, drøfte hvilke virkninger ulike omorganiseringer og delegeringer har på det politiske virke. Det er vesentlig at det blir lagt til rette for at flest mulig både praktisk og økonomisk, kan delta i det politiske virke.

Det at en liste som godkjennes i et valgår skal kunne videreføres også ved påfølgende valg synes hensiktsmessig. Lokaldemokratiet kan vitaliseres om flere politiske grupperinger basert på lokale saker på tvers av tradisjonelle partigrenser blir representert i bystyret. Kravet for å stille liste ved lokalvalgene bør derfor reduseres fra 2 til 1 % av de valgberettigede.

3.0 Om hvilken rolle alternative deltakelseskanaler kan og bør spille i lokaldemokratiet

Kommisjonens delutredninger viser at det norske politiske deltagelsesmønsteret er i endring. Deltagelse i valg og parti blir supplert/ erstattet med andre og mer individbaserte deltagelsesformer. Innbyggerne er ikke lenger passive støttetropper innenfor ulike kollektiv, men ser på seg selv som selvstendige politiske aktører. Den norske Makt- og Demokratiutredningen mener dette representerer en utvikling i negativ retning. Det blir slått fast at balansen mellom ulike deltakingsformer er endret i en slik grad at det kan få negative konsekvenser for viktige representative verdier.

Kommisjonen ser det som positivt at innbyggernes politiske engasjement har økt. Kommisjonen mener det ikke nødvendigvis er en motsetning mellom individuelt saksorientert politisk engasjement og politisk arbeid innenfor rammene av det representative lokaldemokratiet. Utviklingen innebærer etter kommisjonens mening likevel en utfordring for kommunene med hensyn til å kanalisere innbyggernes engasjement inn i de representative beslutningsprosessene.

Kommisjonens forslag og konklusjoner :

Lokale folkeavstemninger

12. "Flertallet i kommisjonen ser på det representative demokratiet som fundamentet for det lokale folkestyret. Bindande folkerøystingar/folkeinitiativ vil representere eit brot med dette prinsippet, og gjere det vanskelegare å utforme ein heilskapleg lokalpolitikk. Fleirtalet meiner at den eksisterande ordninga med rådgjevande folkerøystingar fungerer tilfredsstillande og gir kommunane fleksibilitet med omsyn til å gjennomføre folkerøystingar. Fleirtalet går heller ikkje inn for ei ordning der mindretalet i kommunestyra/fylkestinga får høve til å krevje folkerøysting i saker som desse organa handsamar."

"Mindretallet (medlemene Røssland, Ramberg og Stegane) meiner det er trong for lovregulering på dette feltet. Mindretalet går difor inn for at kommunar som ønskjer det skal få høve til å gjennomføre bindande folkerøystingar. Med bakgrunn i same argument bør det også bli innført ein initiativrett for innbyggjarane der dei får høve både til setje nye saker på dagsorden og til å etterprøve dei folkevalte si utforming av politikken."

Innbyggerinitiativet

Kommisjonen har også vurdert den nye regelen om innbyggerinitiativet i kommunelova, som trådte i kraft 1. juli 2003. Kommisjonen vil understreke at:

13. "Initiativretten (som trådte i kraft 1. juli 2003.) er ein ny og viktig kanal også for dei unge. Det er ikkje eit krav i lova om at dei som eventuelt står bak eit initiativ har stemmerett. Det betyr at også personar under 18 år kan fremje forslag. Det er også viktig at kommunestyra klargjer for innbyggjarane kva som kan bli oppnådd med eit initiativ, kva type saker initiativretten ikkje gjeld for, og korleis initiativ vert handsama (kor lang tid det tek før saka kjem opp)."

Innformasjons- og kommunikasjonsteknologi og lokaldemokrati

14. "Kommisjonen meiner kommunale nettsider er ein viktig reiskap for kommunane både med omsyn til det å levere gode tenester og til å komme i dialog med borgarane. Kommisjonen ser det som vesentleg at Internett i større grad enn i dag vert brukt til å synleggjere det politiske ved kommunane og til tovegskommunikasjon med borgarane. Det inneber at det folkevalde aspektet på nettsidene bør bli betre, og at lokalpolitikarane bør bli meir tilgjengelege for innbyggjarane via nettet. Kommisjonen meiner at den nye teknologien er eit viktig arbeidsverktøy for lokalpolitikarane, og at satsing på dette feltet vil vere ein viktig reiskap i arbeidet med å betre arbeidsvilkåra for dei folkevalde."

Hovedprinsipper for innbyggermedvirkning

15. "Kommisjonen vil signalisere enkelte prinsipp som bør bli lagde til grunn når innbyggjarane vert trekte inn i den politiske prosessen.

For det første meiner kommisjonen at ein ikkje bør innføre tiltak som rokkar ved kommunestyret sin politiske autoritet. Det skal ikkje vere tvil om at det er dei folkevalde si oppgåve å gjere politiske prioriteringar.

For det andre er det viktig å ha fokus på tiltak som får i tale dei som har vanskar med å bli høyrde i demokratiske prosessar, og ikkje nødvendigvis dei som ropar høgast. Dette er eit sentralt prinsipp ved det representative demokratiet som styreform.

For det tredje bør kommunane/fylkeskommunane ha tenkt gjennom at det å høyre innbyggjarane også krev at det vert gjeve tilbakemelding. Tiltak som vert innført utan ein gjennomtenkt strategi på kva dialogen skal brukast til, fungerer som regel dårleg.”

De unge og lokaldemokratiet

16. ”Kommisjonen vil peike på at når kommunane først vel å ta i bruk ordninga med ungdomsråd, bør dei formalisere dette i større grad enn kva som er tifelle i dag. For det første bør deltakinga avgrensast til dei under 18 år, som er gjeldande stemmerettsalder. For det andre bør kommunane sørge for at det følgjer ressursar med ordninga. Her handlar det om å ta ungdommen sitt engasjement på alvor.”

17. ”Kommisjonen meiner også at skulen bør ta større ansvar for demokratiopplæringa blant dei unge. Kommisjonen meiner dette kan skje i eit samarbeid med kommunane. Kommunane kan utarbeide eit opplæringstilbod som gir dei unge kunnskap om korleis kommunen (demokratiet) og det politiske arbeidet fungerer.”

Brukermedvirkning i lokaldemokratiet

18. ”Kommisjonen vil understreke lokalpolitikarane si ombudsrolle. Det er viktig at innbyggjarane som brukarar av kommunale tenester får høve til å gi uttrykk for si meining om kommunen sin tenesteproduksjon til dei folkevalde. Det bør vere eit krav til dei folkevalde at dei skaffar seg informasjon om kva innbyggjarane meiner om det kommunale tenestetilbodet.”

19. ”Kommisjonen ser at ulike former for brukardemokrati kan kome på tvers av det tradisjonelle representative demokratiet. Mange spørsmål er av slik karakter at det må vere samfunnskollektivet ved dei folkevalde, som må ta stilling til dei. Difor er det viktig at det vert etablert formelle rammer for brukarane sin medverknad. Kommisjonen vil av den grunn understreke at kommunestyret framleis har den overordna rolla i styring og tilrettelegging av rammene for verksemda ved kommunale velferdsinstitusjonar.”

20. ” Kommisjonen vil åtvare mot at kommunane tek i bruk brukardemokratiske virkemiddel som symboltiltak. Dette vil vere tilfelle når det vert sett i verk medverknadsordningar der brukarane vert trekte inn, men der det systematisk ikkje vert teke omsyn til deira syn. Dette vil kunne redusere tilliten til demokratiet og kommunen.”

Eldreråd og representasjonsordning for funksjonshemmede

Både eldrerådet og en representasjonsordning for funksjonshemmede er lovfestede organ. Flertalet i kommisjonen mener:

21. ”At det må vere opp til kommunane sjølve om dei ønskjer å etablere slike råd. Kommisjonen føreslår dermed at desse ikkje lenger blir lovfesta. Dagens lovpålagde ordning med eldreråd/representasjonsordning for funksjonshemma kan gje eit uheldig signal om at desse gruppene ikkje bør nominerast eller delta på lik linje med

andre i det representative systemet, og kan såleis vere med å legitimere at dei trekker seg frå politisk virke.”

Eit mindretal (medlemmet Myrvold) deler fleirtalet sitt syn når det gjeld eldreråd, men vil framleis at ei eiga representasjonsordning for dei funksjonshemma skal vere lovfesta.

Eit anna mindretal (Røsland og Steen) støtter ikkje forslaget om å avvikle eldreråd og ei eiga representasjonsordning for funksjonshemma som lovfesta organ og let det vere opp til kommunane å avgjere om dei ønskjer slike råd eller ikkje.”

ADMINISTRASJONSSJEFENS MERKNADER:

Bindende folkeavstemninger vil gå på tvers av hovedprinsippene som det representative demokrati bygger på. Nemlig at innbyggerne stemmer på partier og representanter som skal representere innbyggernes ulike politiske ståsteder og interesser. Dersom en har folkeavstemninger på mange saker vil det bli problematisk å sikre en helhetlig, langsiktig og ansvarlig styring i lokalsamfunnet.

Ordningen med innbyggerinitiativ har i flere kommuner hatt en litt vanskelig start. Mye kan imidlertid gjøres ved at kommunene i større grad tilrettelegger og klargjør for innbyggerne hva som kan bli oppnådd med et innbyggerinitiativ, hvilke typer saker initiativretten ikke gjelder for, og hvordan slike initiativ blir saksbehandlet.

Det er et stort potensiale i å ta i bruk Internett som en demokratisk arena der lokalpolitiske diskusjoner og politiske ytringer kan synliggjøres. En toveis dialog med innbyggerne via nettet kan videre gi lokaldemokratiet et løft.

Hovedprinsippene kommisjonen mener bør legges til grunn for innbyggermedvirkning synes fornuftige. Det er viktig at politikernes beslutninger ikke undergraves av innspill og tilbakemelding fra ulike brukergrupperinger for eksempel i prioriteringss spørsmål og at ikke medvirkning favoriserer de sterkeste brukergruppens krav. Politikk handler jo nettopp om helhetlig fordeling av byrder og goder i et landskap preget av sterke interessegrupper. Det er videre viktig å avklare hvilke forventninger innbyggerne kan ha til de ulike medvirkningsprosesser og synliggjøre hvordan slike innspill skal brukes i de kommunale prosesser.

Å sette de unge i stand til og ta del i lokalpolitiske spørsmål er svært viktig. Disse er en underrepresentert gruppe i vårt lokal demokratiske system. Erfaringene med ungdomsråd varierer fra kommune til kommune, men å tilføre det en i noen kommuner kaller ungdommensbystyre mer ressurser og formell myndighet synes åpenbart positivt.

Skolen synes som en viktig læringsarena for demokratiopplæring som bør anvendes mer.

Mange kommuner er organisert på en måte som har medført en utstrakt bruk av delegasjon av beslutningsmyndighet fra politisk til administrativt hold. Hovedtanken bak dette er at politikerne skal bestemme hovedmål og rammer for den kommunale

tjenesteproduksjon, ikke detaljstyre den daglige drift. Dette stiller nye krav til politikernes ombudsrolle. For at politikerne skal få tilbakemelding på om de politiske mål og prioriteringer er oppfylt, er det svært vesentlig at det legges til rette for ordninger som får fram brukernes syn på de tjenester som mottas. Det er viktig at de formelle rammene rundt brukermedvirkningen er tydelige, slik at de folkevalgte overordnede ansvar og autoritet ikke svekkes

Det er videre avgjørende å være klar på hva resultatene av ulike bruker medvirkningstiltak skal brukes til og kanskje viktigst hva de ikke skal brukes til. Dette for å unngå kanskje urealistiske forventninger til de uttalelser og innspill som gis fra brukerne.

Det er selvsagt svært uheldig dersom en inviterer til innspill fra brukerne uten annen intensjon enn å bygge et image som en effektiv og moderne kommune. Der form er alt og innholdet i tilbakemeldingene ikke tas hensyn til.

Gjeldene lovpålagte ordninger som eldrerådet og representasjonsordning for funksjonshemmede gir enkelte brukergrupper en eksklusiv ordning sammenlignet med andre grupper. Det kan være en fare for at dette gir et signal om at representanter for disse gruppene ikke bør nomineres eller delta på lik linje med de andre i et representativt system. Dette kan føre til at flere trekker seg fra det politiske virke. Dessuten bør det også være opp til den enkelte kommune å opprette råd for grupper de ser er underrepresentert og som trenger ekstra mulighet til å påvirke.

4. 0 Kommunal organisering, selskapsdannelse og frivillige organisasjoner

Kommisjonen peker på at ulike former for omorganiseringstiltak og ikke minst økt bruk av private eller markedsbaserte organisasjonsløsninger, har hatt stor innvirkning på kommunene de siste 10 – 20 årene. Endringene som er gjort har hatt ulike mål, alt fra bedring av den kommunale effektiviteten til et styrket lokaldemokrati. Lokaldemokratikommisjonen er i mandatet gitt i oppdrag å se nærmere på denne utviklinga ved å:

”Redegjøre for og drøfte hva organiseringen av kommunene og fylkeskommunene betyr for lokaldemokratiet.”

Det blir i kommisjonens arbeid vist til en tiltakende tendens til at viktige beslutninger trekkes ut av kommunestyret og inn i organer som ikke er direkte folkevalgte. Et eksempel på dette er omorganisering av tjenesteproduksjon i kommunale foretak/selskaper, interkommunale organer og bruk av andre aktører enn kommunen til å utføre kommunale oppgaver. Kommunene kan også inngå i samarbeidsrelasjoner med private parter og interesser i rollen som samfunnsutviklere. Kommisjonen spør om dette er en utvikling som gagnar demokratiet? Risikerer man at kommunestyrets rolle og interessen for dette svekkes?

22. ”Kommisjonen meiner det er viktig at kommunane har fridom i spørsmålet om kommunal organisering og at dette også omfattar ulike kommunale selskapsformer. Mindretalet, (medlemne Berg, Kvaløy, Stegane og Ramberg) vurderer den kommunale selskapsdanninga som problematisk sett i høve til dei demokratiske

prosessane. Desse medlemne meiner den auka bruken svekker den politiske styringa og kontrollen. Vidare vil det føre til auka fragmentering, utdleggjering av ansvar og unødvendig byråkratisering.”

23.” I spørsmålet om direkteval av ordførar er fleirtalet i kommisjonen positiv til ordninga og ønskjer at kommunane sjølve kan velje om dei vil ha direkteval av ordførar eller ikkje. Fleirtalet meiner likevel at det er ein føresetnad for ordninga at den direktevalde ordføraren vert tildelt meir mynde enn det han har i dag. Eit mindretal, (medlemne Kvaløy, Steen og Sørheim), er prinsipielt motstandar av direktevald ordførar. Desse medlemne meiner at ei ordning med direktevald ordførar vil ytterlegare utdeleggjere ansvarsforholda i lokalpolitikken. Direkte ordførarval fører til stort personfokus, maktkonsentrasjon og svekkar det representative demokratiet og partia / dei lokale listene si rolle.”

24. ”KS sitt velferdsutval hadde i KOU 2003:3 «Velferd, virkelighet og visjoner» eit framlegg om at kommunane i større grad enn i dag skulle stå for fordelinga av statlege midlar til lokale organisasjonar (KS, 2003). Kommisjonen sluttar seg til ei slik løysing som også vil bidra til ei samordning av tilskotsordningane”

ADMINISTRASJONSSJEFENS MERKNADER:

Bruken av ulike organisasjonsmodeller, graden av organisering av tjenester i foretak og erfaringer med dette varierer fra kommune til kommune. Mindretallet i kommisjonen hevder at politikerne mister kontroll og styringsmuligheter ved å organisere deler av den kommunale tjenesteproduksjon i offentlig eller private foretak. Disse negative virkningene bør forsøkes motvirket med ulike tiltak og politisk engasjement i eierskapet, fremfor å forby dem som organisasjonsform. Fremtidige omorganiseringer bør imidlertid i større grad enn kommunens syn nå, ha som mål å øke det politiske engasjement og styrke lokaldemokratiet.

Selv om de senere års forskning på forsøk på direktevalgt ordfører i norske kommuner ikke synes entydig å øke valgoppslutningen direkte, ser kommisjonen flere andre positive effekter ved ordningen.

” Konklusjonane etter spørjeundersøkingar blant befolkninga i forsøkskommunane viser følgjande: Generelt fekk veljarane større interesse for lokalvalet, dei la større vekt på personlege eigenskapar blant ordførarkandidatane, det vart lagt større vekt på lokale saker enn tidligare, dei fekk større forventningar med omsyn til eigen innverknad på lokalpolitikken, og til at kandidatane var lydhøyre overfor veljarane.”

I liket med kommisjonens flertall kan det være positivt med direktevalg på ordfører, under forutsetning av at mer makt og myndighet overføres til den direktevalgte ordføreren.

ADMINISTRASJONSSJEFENS MERKNADER:

Storparten av statlige tilskudd til de frivillige organisasjoner tildeles det sentrale leddet i organisasjonen. Dersom en ønsker at flest mulig av disse ressursene skal tilflyte det lokale leddet og om en ønsker å økonomisk stimulere til et tettere

samarbeid mellom frivillige organisasjoner og kommunene burde kanskje deler av tilskuddsordningene tildeles kommunene som etter lokale vurderinger og prioriteringer tildeler disse til de ulike lag og foreninger lokalt. Dette fordi: "de statlige midlene går ofte til å lønne ansatte og til finansiere tiltak iverksatt sentralt» (Kulturdepartementet 2004, s.34)."